

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref
Ein cyf/Our ref

Jayne Bryant AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
SeneddPlant@senedd.cymru

29 Medi 2023

Annwyl Jayne

Diolch am eich llythyr dyddiedig 15 Awst a'r llythyr gan y Tîm Cymorth Ieuenctid Ethnig ynghylch pryderon am fwlio hiliol mewn ysgolion, yr heriau sydd ynghlwm wrth adrodd a chasglu data, a pherthynas hyn â gwaharddiadau o ysgolion.

Adrodd a chofnodi achosion o fwlio a/neu aflonyddu hiliol mewn lleoliadau addysg

Mae'n hanfodol bod pawb yn herio'r agweddau ac ymddygiadau negyddol sydd wrth wraidd bwlio ar sail rhagfarn, ac mae hynny'n cynnwys bwlio hiliol. Mae'n hynod bwysig bod plant a phobl ifanc yn cael eu haddysgu, gartref ac yn yr ysgol, am barch, goddefgarwch a charedigrwydd ac mae Llywodraeth Cymru yn condemnio unrhyw fath o fwlio ac aflonyddu. Fel y nodir yn ein canllawiau gwrth-fwlio statudol, 'Hawliau, Parch, Cydraddoldeb', rydym yn disgwyl i ysgolion a lleoliadau addysg gynnal ymchwiliad llawn i bob honiad o fwlio a hiliaeth, a chymryd camau priodol i fynd i'r afael â'r mater ac atal achosion pellach rhag digwydd.

Mae ein canllawiau hefyd yn cynghori y dylai lleoliadau addysg yng Nghymru gofnodi bob digwyddiad hiliol ac ymateb iddo. Dylid cofnodi unrhyw achos o fwlio hiliol mewn ysgol neu leoliad a'i adrodd i'r awdurdod lleol. Pan fydd pethau fel hyn yn digwydd, dylai'r lleoliad fod yn glir ynghylch ei drefniadau i herio hiliaeth a chefnogi pob plentyn sydd ynghlwm â'r achos, gan gynnwys y rhai a allai fod wedi clywed neu weld y digwyddiad. Mae hefyd yn bwysig iawn eu bod yn ymgysylltu ac yn cydweithio â gyda theuluoedd y rhai sydd ynghlwm â'r achos.

Er ein bod yn cydnabod yr angen i greu cysondeb yn ein systemau ar gyfer adrodd a monitro data ynghylch bwlio ac aflonyddu, fel y nodir y Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol, mae angen sail gyfreithlon ar gyfer casglu'r data hwn ar lefel genedlaethol. Byddai angen gwneud hyn drwy ddiwygio Rheoliadau Addysg (Gwybodaeth am Ddisgyblion Unigol) (Cymru) 2007.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Jeremy.Miles@llyw.cymru
Correspondence.Jeremy.Miles@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth Gymraeg sy'n dod i law yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae'n bwysig bod diben i gasglu unrhyw ddata. Ni ddylai unrhyw ddata am fwlio ac aflonyddu fodoli ar ben ei hun ond rhaid gallu gweithredu arno i wella profiadau plant a phobl ifanc.

Ar hyn o bryd mae fy swyddogion yn archwilio'r modd o gasglu data ar lefel genedlaethol, gan gynnwys asesu pa fath o newidiadau rheoleiddio y gallai fod eu hangen er mwyn gallu gwneud hyn

Diweddaru canllawiau gwrth-fwlio Llywodraeth Cymru

Fel y gwyddoch, mae Llywodraeth Cymru hefyd yn diweddaru ac yn gwella ein canllawiau gwrth-fwlio statudol, yn benodol mewn perthynas â bwlio ar sail rhagfarn. Er bod y gwaith ar ein system adrodd data yn parhau i fynd rhagddo, byddwn yn defnyddio'r diweddariad hwn i roi cyngor i leoliadau addysg ac awdurdodau lleol ynghylch sut y gellir defnyddio data yn effeithiol ar lefel leol i atal bwlio ac asesu effeithiolrwydd pob ymateb i achosion o fwlio. Bydd hyn yn rhannu arfer effeithiol fel y gellir gweithredu ar ddata sydd eisoes ar gael yn y ffordd sy'n mynd i gael yr effaith fwyaf.

Wrth ddiweddaru'r canllawiau hyn, mae fy swyddogion yn defnyddio tystiolaeth bresennol a thystiolaeth sydd ar ddod ynghylch profiadau plant a phobl ifanc o fwlio (ac yn benodol hiliaeth) mewn ysgolion, yn ogystal â'n hymgysylltiad diweddar â phlant a phobl ifanc.

Un o'r darnau allweddol o dystiolaeth fydd y canlyniadau yn yr adroddiad sydd yn yr arfaeth gan Gomisiynydd Plant Cymru ar brofiadau o hiliaeth mewn ysgolion uwchradd yng Nghymru. Yn ystod cyfarfod diweddar gyda'r Comisiynydd, cafwyd trafodaeth am ei phryderon ynghylch y cynnydd o ran cefnogi dysgwyr o gymunedau ethnig lleiafrifol, gan gynnwys Sipsiwn, Roma a Theithwyr. Mae disgwyl i ganlyniadau adroddiad y Comisiynydd gael eu cyhoeddi yn fuan.

Gan mai diweddariad i ganllawiau statudol yw hwn, efallai y bydd angen ymgynghori â'r cyhoedd yn gyntaf ar y newidiadau arfaethedig. Os oes angen gwneud hyn, rwy'n disgwyl i'r ymgynghoriad gael ei gynnal yn gynnar yn 2024.

Mae fy swyddogion eisoes yn ystyried y cymorth y gallai fod ei angen ar ysgolion, lleoliadau addysg ac awdurdodau lleol i weithredu'r canllawiau wedi'u diweddaru a sut y dylai hyn gysylltu â'r cynnig datblygiad proffesiynol ehangach i ymarferwyr. Bydd fy swyddogion hefyd yn datblygu cyfleoedd ymgysylltu pellach ag ymarferwyr ac awdurdodau lleol yn ystod y gwaith o ddatblygu'r canllawiau a fydd hefyd yn llywio'r broses o ddarparu a gweithredu'r canllawiau diweddaraf.

Gwahardd o'r ysgol

Rwy'n gweld bod y llythyr gan y Tîm Cymorth Ieuentid Ethnig yn codi'r mater o waharddiadau ysgolion. Nodaf fod y llythyr gan y Tîm Cymorth Ieuentid Ethnig yn codi mater gwaharddiadau ysgolion. Fel y nodir yn adran 1.7 o ganllawiau cyfredol Llywodraeth Cymru, mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn amddiffyn dysgwyr rhag gwahaniaethu ar sail nodweddion gwarchoddedig.

Er nad yw'r Ddeddf Cydraddoldeb yn atal ysgolion rhag gwahardd dysgwyr sydd â nodwedd warchoddedig, mae'n atal ysgolion rhag gwahardd dysgwyr *oherwydd* eu nodwedd warchoddedig (e.e. gwahardd dysgwr anabl oherwydd ei anabledd) neu wahaniaethu'n anghyfreithlon yn eu herbyn ystod y broses wahardd. Mae hyn yn berthnasol i waharddiadau parhaol a cyfnod penodol.

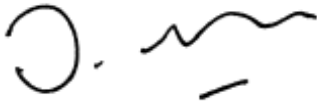
Mae gwahardd dysgwr y tybir bod ganddo nodwedd warchoddedig neu oherwydd cysylltiad y dysgwr hwnnw â rhywun sydd â nodwedd warchoddedig yn wahaniaethu uniongyrchol.

Rydym yn adolygu'r canllawiau 'Gwahardd o ysgolion ac unedau cyfeirio disgyblion mewn dau gam. Yn y cam cyntaf byddwn yn ceisio gwella'r naws a'r iaith a ddefnyddir yn y canllawiau, fel eu bod yn adlewyrchu dull seiliedig ar hawliau ac sy'n ystyriol drawma, gan gynnwys arfer da. Bydd y diweddariad hefyd yn cynnwys gwelliannau i adlewyrchu newidiadau diweddar i ddeddfwriaeth. Fy mwriad yw cyhoeddi'r diweddariad hwn yn ystod tymor yr hydref.

Yn yr ail gam byddwn yn ystyried pa ddiweddariadau pellach sydd eu hangen i'r canllawiau. Bydd hyn yn cynnwys, er enghraifft, diwygio'r canllawiau mewn perthynas â'n bwriadau polisi datganedig a darparu canllawiau ynghylch gwahardd grwpiau penodol o blant, fel y rhai sy'n cael eu gwahardd yn anghymesur.

Er mwyn cefnogi'r cam hwn, rydym wedi comisiynu ymchwil i'r arferion a ddefnyddir gan ysgolion a gynhelir ac Unedau Cyfeirio Disgyblion i atal gwaharddiadau parhaol a gwaharddiadau cyfnod penodol mewn ysgolion; ac i archwilio sut y gellir cefnogi awdurdodau lleol, ysgolion, dysgwyr a'u rhieni/gofalwyr i atal gwaharddiadau o ysgolion ac Unedau Cyfeirio Disgyblion Mae'n bwysig bod canfyddiadau'r ymchwil, y mae disgwyl iddynt fod ar gael yn yr hydref, yn llywio'r canllawiau diwygiedig. Bydd y cam hwn o'r canllawiau yn destun ymgynghoriad llawn.

Yn gywir,

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language

